

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија

Voronezh State University
Russia

Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

I

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октoбрия 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија
Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октјабрја 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

ФИЛКО
FILKO

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

80(062)
821.163.3.09(062)

ЗБОРНИК на трудови [Електронски извор] / Шестата меѓународна научна конференција ФИЛКО филологија, култура, и образование, 18-19 октомври 2021 = Сборник статей / Шестая международная научная конференция ФИЛКО филология, культура и образование, 18-19 октября 2021 = Conference proceedings / Sixth International scientific conference FILKO philology, culture and education, 18-19 October 2021 ; [главен и одговорен уредник Драгана Кузмановска]. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев", 2022

Начин на пристапување (URL):
<https://js.ugd.edu.mk/index.php/fe/issue/view/289>. - Текст во ПДФ формат, содржи 295 стр., илустр. - Наслов превземен од екранот. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-871-8

а) Филологија -- Собири б) Македонска книжевност -- Компаративни студии -- Собири в) Англиска книжевност -- Компаративни студии -- Собири г) Руска книжевност -- Компаративни студии -- Собири д) Високо образование -- Онлајн-настава -- Ковид -- Собири

COBISS.MK-ID 56582405

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Жана Грачева, Филолошки факултет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Весна Коцева, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Ана Витанова Рингачева, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска (С. Македонија)
Даниела Коцева (С. Македонија)
Светлана Јакимовска (С. Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (С. Македонија)
Ана Витанова Рингачева (С. Македонија)
Силвана Симоска (С. Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (С. Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Мадлен Данова (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Милутин Ѓуричковиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булик (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Биљана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Кире Зафиров

Адреса на организацискиот комитет:

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Година на издавање и печатење - 2022

Место на издавање - Штип

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Жанна Грачева, Филологический факультет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Весна Коцева, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Ана Витанова-Рингачева, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Драгана Кузмановска (С. Македония)
Даниела Коцева (С. Македония)
Светлана Якимовска (С. Македония)
Ева Гёргиевска (С. Македония)
Ана Витанова-Рингачева (С. Македония)
Силвана Симоска (С. Македония)
Татьяна Стояновска-Иванова (С. Македония)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Мадлен Данова (Болгария)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Сербия)
Милутин Джуричкович (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Марьяна Розенфельд (русский язык)
Бильяна Иванова (английский язык)
Снежана Кирова (английский язык)
Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Кире Зафиров

Адрес организационного комитета

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. С. Македония

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

Год издания и печати - 2022

Место публикации - Штип

EDITORIAL STAFF

Zhanna Gracheva, Faculty of Philology, VGU
Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Vesna Koceva, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Ana Vitanova Ringacheva, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Dragana Kuzmanovska (N. Macedonia)
Daniela Koceva (N. Macedonia)
Svetlana Jakimovska (N. Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Ana Vitanova Ringacheva (N. Macedonia)
Silvana Simoska (N. Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (N. Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Madlen Doncheva (Bulgaria)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Milutin Djurichkovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalışkan (Turkey)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova
Natasha Sarafova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)
Maryana Rozenfeld (Russian)
Biljana Ivanova (English)
Snezana Kirova (English)
Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kire Zafirov

Address of the Organizational Committee

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Year of publication - 2022

Place of publication - Stip

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar, Petrovska Sonja and Xhambazi Gzim - GENDER AND LEVEL OF TEACHERS' KNOWLEDGE ON KEY FEATURES OF INTERCULTURAL EDUCATION.....	13
2. Ćeklić Nina S. - CONCEPTUAL POSITION AS A COMPOSITION PRINCIPLE IN REMNANTS OF THE WORLD BY IGOR MAROJEVIĆ.....	23
3. Gjorgjeva Ivana, Jankova Alagjovska Natka - ANGELA CARTER'S BLOODY CHAMBER IN RELATION TO THE SECOND WAVE FEMINISM	31
4. Пиев Крсте, Поп Зариева Наталија, Крстева Марија, Донеv Драган - THE NOTION OF BANISHMENT IN SHAKESPEARE'S PLAYS	39
5. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN SCHOOLS.....	45
6. Јованова-Митковска Снежана- КВАЛИТАТИВНАТА МЕТОДОЛОГИЈА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА ВО ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ХУМАНИСТИЧКИТЕ НАУКИ	49
7. Крстев Марија, Донеv Драган, Поп Зариева Наталија, Илиев Крсте HEMINGWAY IN HEMINGWAY'S GIRL.....	59
8. Kujundžić Maja, Ćeklić Nina - SOCILINGUISTIC USE OF THE PASSIVE IN TWO 19TH CENTURY BRITISH NOVELS.....	65
9. Vangelov Nikola - INTERCULTURAL CHARACTERISTICS OF DIGITAL MARKETING	75
10. Антониевски Горан, Асани Агим - КАРАКТЕРИСТИКИ НА ГАСТРОНОМИЈАТА ВО ПОЛОШКИОТ РЕГИОН.....	83
11. Аржанова Ирина- СУЩНОСТЪ ЧЕЛОВЕКА И ИДЕАЛЫ ЖИЗНИ У СЛАВЯН.....	91
12. Арязмова Ольга Витальевна - ЛИТЕРАТУРНЫЙ ТРАВЕЛОГ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ ИЗМЕРЕНИИ (на материале «Африканской книги» А. М. Стесина).....	99
13. Bangoji Salija -TEACHER COMPETENCIES FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY	105
14. Василевская Анастасия - РАБОТА С ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ДЕТАЛЬЮ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.....	113
15. Витанова-Рингачева Ана, Мицева Сузана ЈУРУЦИТЕ – МАКЕДОНСКИТЕ АМИШИ.....	117
16. Гальцова Дарья - СИНОНИМИЧЕСКИЕ СООТВЕТСТВИЯ В НАИМЕНОВАНИЯХ ОБРАГОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ)	123
17. Гладышева Светлана - КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО «СЛОВО» В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ.....	129
18. Голаков Костадин, Методијески Дејан - КАРАКТЕРИСТИКИ НА РУСКАТА ГАСТРОНОМИЈА.....	135
19. Грачева Жанна, Ганделидзе Диана - ЯЗЫКОВАЯ МОДА В РОССИИ НАЧАЛА XXI ВЕКА.....	143

20. Гркова-Беадер Марија - ПРАВОПИСОТ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	155
21. Денкова Јованка - БЕГСТВО ВО/ОД ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ НА СОНИШТАТА	165
22. Ђуричковиќ Милутин - РУСКА ДРАМА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	175
23. Донев Драган, Поп Зариева Наталија, Костова Кристина, Илиев Крсте ИГИТАЛНИТЕ НОМАДИ КАКО КУЛТУРОЛОШКИ ФЕНОМЕН ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО.....	185
24. Иљина Татјана, Моу Шужань - ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОССИИ И КИТАЕ.....	191
25. Иванов Стефан, Мартиновска Банде Цвета, Ивановска Билјана ОБРАБОТКА НА ПРИРОДЕН ЈАЗИК СО ТЕХНИКИ НА МАШИНСКО УЧЕЊЕ	197
26. Ивановска Билјана, Џафери Гзим - ГОВОРНИТЕ ЧИНОВИ И НИВНАТА ПОВРЗАНОСТ СО УЧТИВОСТА ВО ВРЕМЕ НА КОРОНА КРИЗАТА	203
27. Карначук Ирина - КЛАССИЧЕСКАЯ ЛИТЕРАТУРА КАК СПОСОБ СОХРАНЕНИЯ НРАВСТВЕННОСТИ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ	209
28. Ковилоски Славчо - ЗА ПОСТОЕЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНА КРИТИКА ВО XIX ВЕК.....	213
29. Косяков Сергей - ИСТОРИЯ ПОПЕЧИТЕЛЬСТВА О СЛЕПЫХ И БИБЛИОТЕЧНОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ НЕЗРЯЧИХ В ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ	221
30. Котев Иван - ПРАВДАТА И НЕПРАВДАТА ВО ФОЛКЛОРОТ (Во македонските народни песни, приказни и кратките жанри)	227
31. Мелкадзе Нанули - ЗАСТОЛЪЕ КАК ФРАГМЕНТ ГРУЗИНСКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЫ МИРА	237
32. Младеновска-Ристовска Катерина - КУЛТОТ НА ВОДАТА ВО РЕЛИГИЈАТА НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ.....	245
33. Нагина Ксения - ОБ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЯХ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ: ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ТВОРЧЕСТВА Л. ТОЛСТОГО	253
34. Негриевска Надица - СИНТАКСИЧКИ ФУНКЦИИ НА ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ МОЖНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	261
35. Пигунова Ксения - СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОСТРАНСТВЕННО-ВРЕМЕННОЙ КАРТИНЫ МИРА В РОМАНЕ ЕВГЕНИЯ ВОДОЛАЗКИНА «ЛАВР».....	271
36. Попов Сергей - ДИАЛЕКТНАЯ ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ЛЕКСИКА В РЕГИОНАЛЬНОЙ ТОПОНИМИИ РОССИИ	279
37. Рогич Петја -БУГАРСКИОТ, МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК – СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ.....	283
38. Сарафова Наташа - РАДИКАЛНООСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФЕМИНИЗАМ ВО ДЕЛАТА НА АНГЕЛА КАРТЕР	291
39. Саздова Викторија, Ивановска Билјана - ЈАЗИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ СО ПОЗИТИВЕН ЕМОЦИОНАЛЕН ПРИЗНАК ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ-МАКЕДОНСКИ	299

40. Стојановска-Стефанова Анета, Рунчева-Тасев Христина, Магдинчева Шопова Марија - КОМУНИКАЦИСКИ ПРЕДИЗВИЦИ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ОПШТЕСТВА.....	307
41. Тасевска Марица - ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА. ИСКУСТВА И ПРЕДИЗВИЦИ.....	315
42. Тернова Татјана, Фролова Анна - РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ПАМЈАТИ В ПОЕЗИИ ОКСАНЫ ВАСЈАКИНОЙ	321
43. Ткаченко Дмитрий - ИНКЛУЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В РОССИИ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ОПЫТА	327
44. Ткаченко Татјана - ОПЫТ ОБРАЩЕНИЯ К СЛАВЯНСКИМ ЯЗЫКАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В СПОРТИВНОМ ВУЗЕ	333
45. Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ШПАНСКИ И АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА	339
46. Урумова-Марковска Славица - ТЕХНОЛОГИЈАТА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО КАКО ПРЕДИЗВИК ЗА ЗДРАВ ДЕТСКИ РАЗВОЈ	347
47. Цацков Оливер - МОРАВСКАТА МИСИЈА НА КИРИЛ И МЕТОДИЈА ЗНАЧАЕН ФАКТОР ЗА СЛОВЕНСКАТА ПИСМЕНОСТ.....	355
48. Шутаров Васко - СПЕЦИФИКИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА	363

UDK: 39(497:=512.161)
UDK: 316.722(497.7:=512.161)

THE YURUKS – THE MACEDONIAN AMISH

Ana Vitanova-Ringacheva, Suzana Miceva
Faculty of Philology- University „Goce Delcev“ - Stip

Abstract

In this work we will try to see the specifics of the Yuruk population in Macedonia, as a separate entity, which for more than 11 centuries manages to maintain the most important features of its identity and culture. The Yuruks, of nomadic Turkish origin, still live with one foot in the gap, always ready to move to another, safer place for them, where they can live in accordance with their tradition and their moral and ethical principles. Therefore, it is not surprising that many Yuruks from Stip, Radovish, Strumica, Valandovo and Dojran villages are returning to their homeland - Turkey. The Yuruks, apart from the Aborigines in Australia and the Amish in America, are probably the only peoples who have kept their culture intact for centuries, although the world around them is changing under the influence of technological and civilizational trends.

Keywords: *Yuruks, identity, culture*

ЈУРУЦИТЕ – МАКЕДОНСКИТЕ АМИШИ

Доц. д-р Ана Витанова-Рингачева, Сузана Мицева
Филолошки факултет
Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

Апстракт

Во овој труд ќе се обидеме да ги предочиме спецификите на јуручкото население во Македонија, како посебен ентитет, кој повеќе од единаесет века успева да ги задржи најзначајните карактеристики на својот идентитет и култура. Јуруците, по потекло номадско турско население, до денес живеат со една нога во расчекор, секогаш подготвени да поминат на некое друго, за нив посигурно место, каде ќе можат да живеат во склад со својата традиција и своите морални и етички начела. Затоа, не е за изненадување што голем број Јуруци од штипските, радовишките, струмичките, валандовските и дојранските села се враќаат кон својата прататковина-Турција. Јуруците, освен Аборицините во Австралија и Амишите во Америка, се најверојатно единствените народи кои својата култура ја чуваат негибната со векови, иако во нивна непосредна околина светот се менува под влијание на технолошките и цивилизациските текови.

Клучни зборови: *Јуруци, идентитет, култура*

Јуруците на Балканот

Балканот го населуваат дваесеттина милиони граѓани коишто припаѓаат на различни етнички, национални, верски и културни групи. На ова подрачје постојат

голем број идентитети коишто низ годините се приближувале, стекнувале заеднички карактеристики, а подоцна, токму по таа линија се обидувале да ги „пресечат“ сите врски коишто ги спојуваат. Еден од најизразените идентитети коишто овде се среќаваат со векови, а којшто претрпел најмалку влијание и можеби останал најоригинален е оној на Јуруците.

Јуруците се всушност турски номади. Живеат претежно помеѓу просторот што го зафаќа брегот на Егејското Море и Јужна Анадолија (една група на запад помеѓу Измир и Ајдин и на југоисток две групи во близина на градовите Сифилке, Адан и Анталија). Говорат дијалект на турскиот јазик и денеска не се разликуваат многу од населението помеѓу коешто живее. Јуруците на Балканот се веќе седум века. Дошле во 14-15 век како придружба на турските освојувачи и тука останале до денеска. Честопати зборот *Јуруци* се употребува и како синоним за други етнички групи коишто живеат како номади, на пример Туркмените, но тие се разликуваат од Јуруците и погрешно е нивно изедначување. Дошле како номади-сточари од сувите степи на Мала Азија и се населиле во соодветни услови во Македонија, односно во нејзините најсеверни делови (Стојмилов, Апостоловска-Тошевска, 2016, 21). Јуруците на Балканот останале во Бугарија, Македонија, Егејска Македонија во Грција, а неколку групи има и во Албанија. На територијата на Македонија поглема група Турци колонизирале во 14 век во Прилепско, Битолско, Скопско и Велешко, а во источниот и југоисточниот дел на Македонија е забележано веќе во 16 век (Спасовски, 2015, 184). Местата што тие ги населеиле имаат и турски имиња, што е еден вид исклучок, затоа што Турците вообичаено не ги менувале топонимите на местата што ги освојувале, што може да се оправда со фактот дека голем дел од тие населби ги оформиле Јуруците. Оваа група народ на Балканот значајно се проретчила по 1912, а особено по 1918 година. Се вратиле во Турција, во околината на градот Измир.

Сточарите од источните планини на Македонија

За време на Балканските војни, голем дел од јуручкото население се вратило во Турција, а оние што останале да живеат, ги населиле најоддалечените планински места со услови за живот. Турските населби кои уште за време на османлискиот период се издигнале на речиси недостапни места, се смета дека биле стратешки поставени и дека нивната локација требало да служи во воени цели. Но, ваквиот тренд тие продолжиле да го негуваат и во следните векови, па се чини дека сакале да останат изолирани од околината, создавајќи и негувајќи сопствен свет. Ги оформиле своите населби во околината на Штип, Радовиш, Струмица, Валандово и Дојран. Цел планински масив во Југоисточниот дел на Македонија е населен со Јуруци. Тие се изјаснуваат како етнички Турци, па затоа е тешко да се определи бројот на Јуруци во Македонија. Но, се смета дека станува збор за бројка од неколку илјади жители. Населбите во коишто живеат се мали, по неколку стотини жители. Иако Турците при освојувањата не биле насочени кон менување на топонимите, сепак, се забележуваат значаен број населени места, особено јуручки села, коишто имаат турски топоними. Се занимаваат со тутунарство и сточарство. Претседателот на здружението на Јуруците во Македонија, Смаил Јакуп, вели дека само во штипскиот регион Јуруците произведуваат 15 тони овчо и кравјо млеко коешто се откупува од производителите.¹ Јуруците се најголеми сточари во Југоистокот. Информациите

¹ <https://sdk.mk/index.php/magazin/folklorot-traditsiite-na-jurutsite-pretstaveni-na-privot-juruchki-festival-vo-makedonija/> (пристапено на: 23.09.2021r.)

на општините Василево, Валандово и Дојран во овој регион велат дека најмногу стока се чува во планинските села Аликоч, Дорломбос, Кочали, Чалакли, Дедели. Токму овие села се населени исклучиво со јуручко население. Од стока најмногу чуваат овци и кози, а потоа крави. Одгледуваат и коњи за вршење на транспорт и земјоделски работи, а се среќаваат и магариња. Животните им се сместени во големи отворени трла во непосредна близина на куќите. Етнолозите велат дека за Јуруците има малку собран материјал. Она што за нив се знае е генерално од сведоштвата на новинарите и уметниците коишто снимале дел од нивниот живот и нивните културни обичаи. Јуруците живеат прилично изолиран, затворен живот. Негуваат обичаи од 10 век и поради тоа се смета дека се меѓу последните заедници во светот коишто толку се држат до традицијата: Амишите во САД и Аборицините во Австралија.² Поради ова тие се нарекуваат и македонски Амиши. Ретко ги напуштаат своите населби, целата животна активност им е врзана за местата на раѓање. Најголем дел од нив се со основно образование. Малкумина го продолжуваат во средно и студираат. Традицијата налага жените да се грижат за домот и децата, а мажите за стоката. Тутунот како култура којашто е најзастапена и погодна за одгледување во висорамнините е главно женска преокупација.

Куќите на Јуруците

Во поглед на архитектурата, некогашните куќи на Јуруците во Македонија се различни од оние што ги има во нивната околина. Ги карактеризираат екстремно мали и тесни прозорци и врати (Мустракински, 1994, 87). Изградени се од камен и дрво, или камен и глина. Најчесто се со визба и кат со чардак. Во визбата често се чувале животните и тутунот, а денеска најчесто таа служи како остава за алат или визба за зимница. Тутунот, пак, наместо по приземјето или на таванот, сега се суши во специјално направени скелиња, а подоцна и во помошните простории кои во јуручките села се во нивните дворови, но, понекогаш и во непосредна близина во заградените трла. Традиционалните куќи сега се среќаваат во јуручките села во штипско, струмичко и валандовско. Новите градби се градат со современи материјали. Во тој поглед, Јуруците направиле одредени поместувања. Технологијата полека навлегува во нивниот живот. Како од аспект на апарати во домаќинството, земјоделска механизација, така и со користење на сателитска опрема и интернет, коишто ги користат за следење турски програми и поврзување со своите роднини во Турција. Ретки се големите куќи во јуручките села. Поголеми зданија обично имаат побогатите сточари, или пак некој иселеник. Токму затоа силни полемики во јавноста предизвика изградбата на спомен-куќата на основачот на модерна Турција, Мустафа Кемал Ататурк во селото Коџаџик, дебарска Жупа. Меморијалниот центар на Ататурк е комплекс од две куќи и амфитеатар, што според познавачите е преувеличена претстава за семејството на Ататурк, односно неговиот татко кој потекнувал од ова село. Иако бил богат трговец, сепак, тој тешко да поседувал ваква куќа за што сведочи и фотографија од селото од 19 век, на која се гледаат далеку помали и поскупоградни куќи.³ Најавтентични се куќите во струмичко Дорломбос. Таму има стотина жители и тие живеат во трошни камени куќарки, додека постарите

² <http://inbox7.mk/archives/2004> (пристапено на: 18.09.2021г.)

³ <https://prizma.mk/spomen-kuka-posilna-od-spomenite-od-realnosta/> пристапено на: (18.09.2021г.)

се направени од кал и трска. Дорломбос е село на контрадикторности. Од една страна ги имате трошните куќарки, од друга страна огромни сателитски чинии кои се прозорец кон Турција. Жителите имаат мобилни телефони и интернет, па сепак, кога треба да се соберат за некое важно прашање за месното население, селскиот телал (викач) застанува на највисоката точка што гледа кон куќите распослани по ридовите и падините и почнува да ги повикува мажите на состанок. Телалот е вообичаено еден човек кој долго време ја извршува оваа функција, известувач на селото, но, по потреба неговата улога може да ја замени и друго лице, жител на Дорломбос. Генерално, многу малку се инвестира во селото, бидејќи патот до него е земјен и 10 километри се возат околу еден час. И тоа под услов временските услови да се добри, во спротивно селото е отсечено. Затоа иселувањето тука е огромно, а жителите најчесто заминуваат во Турција, каде што имаат блиски роднини и пријатели. Иако патот е лош и непристапен, селото е во непосредна близина на Костурино. Но, влијание од македонското врз јуручкото население речиси и да нема. Како ни подлабоки контакти помеѓу двете соседни села.

Културата и начинот на живеење на Јуруците

Јуруците живеат во поголеми заедници коишто ги сочинуваат млад брачен пар со деца и родителите на мажот. Честопати во една куќа се и други членови на поширокото семејство, како братот и неговото смеејство. Најголемиот дел припадници на заедницата на јуруците рано стапуваат во брак. Најчесто девојчињата се мажат во тинејџерските години, до нивната 18 година, додека момчињата се мажат нешто подоцна, од 18 до рани дваесетти години. Невестата се „купува“, односно семејството на момчето мора да им плати одреден износ на семејството на девојката. Честопати станува збор и за сума од неколку илјади евра. Меѓутоа, не е ретко и девојките да избегаат и како бегалки да пристигнат во домот на идниот сопруг, при што семејството на девојката не добива никаква финансиска надокнада. Жителите во овие села различно го толкуваат чинот на плаќање на невестата. За некои тоа е стар и вреден обичај, за други дел од верската традиција-исламот, додека пак трети велат дека парите се наменети за сигурност на невестата дека нема да остане без заштита ако бракот не потрае. Според изјавите на локални жители, во последно време се случува со парите семејството да купи златен накит и да го подари на невестата. Женските деца во семејството од мали нозе се учат на грижа за домот, а по добивањето на првата менструација почнуваат да носат и традиционални марами, како знак дека влегуваат во процесот на созревање. Порано едвај завршувале четврто одделение, а сега поголем дел го оформуваат барем основното образование. Од новите генерации дел не го познаваат добро македонскиот јазик, додека со возрасните тешко се комуницира, бидејќи воопшто не го разбираат јазикот на матичната земја. Судбината на женските деца одлично е доловена во документарниот филм: „Девојчето што бере тутун“ на режисерката Билјана Гарванлиева за малата тутунарка Мумине и нејзиниот сон за живот надвор од договорениот брак. Во него е прикажана желбата на тинејџерка за слобода и право на избор, надвор од стегите на семејството и средината, но и предрасудите на околината. Филмот е снимен во 2009 година во радовишките јуручки села. Мумине успеала да заврши гимназија и мажена е и живее во Истанбул. Не е

реткост девојка од јуручките села да замине во Турција, особено ако бракот го договорот семејства од двете земји. Познато е за Јуруците дека тие се мажат со припадници на нивната заедница, така што најчесто идните брачни партнери најчесто се од исто или соседно село. Жените обично не разговараат со непознати, па е прилично тешко да ги убедите да ви раскажуваат за својот живот. „Праксата покажува дека доколку протагонистите се помалку подожни на визуелниот медиум се добиваат спонтани, а со тоа и поавтентични искази. Таков пример имавме при снимањето на филмот „Адак“ кај Турците-Јуруци во селото Коцалија“ (Конеска, 2009, 124).

Уште еден белег на јуручката култура е колоритната носија, којашто избилува со сина, зелена и црвена боја. Се смета за една од најраскошните народни носии и вистинско чудо е како успеваат да најдат доволно материјали за специфичната женска облека. Бројни фоторепортажи од Јуруците во Македонија многупати досега ги полнеле светските магазини и весници, посочувајќи ги Јуруците како посебна група со автентична култура и идентитет. До денеска Јуруците говорат на специфичен турски дијалект, којшто е поблаг кај младото население коешто следи настава на турски јазик во основното образование. За зачувување и промоција на јуручката култура се организира и Фестивал на Јуруците на којшто се изведуваат фолклорни ора, се презентираат носиите но и специфичната боречка вештина-пеливанството, по коешто се познати. Пеливаните се намачкани со масло, голи до половина и имаат посебни правила при борењето. Така категориите на борење не се одредуваат според тежината на учесниците туку според наградата за која се пријавени пеливаните. Мрсните тела се за да го онеспособат противникот лесно да ги совлада, додека надолу обично носат кожени панталони наречени кастети кои исто така се за да се лизгаат рацете на пеливанот.

Заклучок

Јуруците како автохтона заедница успеале да ја зачуваат својата автентична култура и да ја пренесат во новото време. Тие претставуваат културно богатство и разновидност во земјава и на Балканот. Нивниот начин на живот, нивниот начин на практикување на традицијата, покажува дека идентитетот најдобро се чува и конзервира кога нема мешање со другите култури и етнички групи. Тие покажуваат една ретка високоразвиена свест за чување на своето, како успеваат да се одржат живи илјадагодишни традиции. Од друга страна пак, новите тенденции го навестуваат и колебењето на новите генерации кои покажуваат интерес за животот надвор од својата затворена заедница. Нивното разидување со наметнатите обичаи и прогресот што ги опкружува, а пред кој не можат да замижат, е тема за некои следни истражувања.

Користена литература:

1. Конеска, Е. (2009). *Аспекти на создавањето и презентацијата на етнологските филмови*, ЕтноАнтропозум, Скопје
2. Мистракински, Д. (1994). *Традиционалната куќа за живеење во јуручките села во штипската регија*, Здружение на етнологите на Република Македонија-Музеј на Македонија, Скопје

3. Спасовски, З. (2015). *Карактеристики на турската топонимија во Република Македонија и нејзиното влијание врз македонската топонимија*, Институт за македонски јазик Крсте Петков Мисирков, Скопје http://imj.ukim.edu.mk/CMS/Upload/%D0%9C%D0%88_LXVI_2015.pdf (пристапено на: 22.09.2021г.)
4. Стојмилов, А. Апостоловска-Тошевска, Б. (2016). *Социоекономската географија на Република Македонија*, Природноматематички факултет, Скопје
5. Гарванлиева, Б. (2009). *Девојчето што бере тутун* https://www.youtube.com/watch?v=hT9t0k4BJNs&ab_channel=AeonVideo (пристапено на: 23.09.2021г.)
6. Јовановски, Т. (2018). *Фолклорот и традициите на Јуруците*, СДК, <https://sdk.mk/index.php/magazin/folklorot-traditsiite-na-jurutsite-pretstavени-na-prviot-juruchki-festival-vo-makedonija/> (пристапено на: 23.09.2021г.)
7. Лефков, Г. (2014). *Јуруците како Амишите и Аборицините* <http://inbox7.mk/archives/2004> (пристапено на: 18.09.2021г.)
8. Трпкоски, Г. (2014). *Спомен-куќа посилна и од спомените и од реалноста*, Призма, <https://prizma.mk/spomen-kuka-posilna-od-spomenite-od-realnosta/> пристапено на: (18.09.2021г.)